

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Cdo/116/2020
Identifikačné číslo spisu: 5114202325
Dátum vydania rozhodnutia: 27.10.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Marián Sluk
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:5114202325.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Prover, s.r.o., so sídlom v Bratislave, FMFI UK, Mlynská dolina, IČO: 35 800 020, zastúpenou Advokátskou kanceláriou - Ján Buroci, s. r. o., so sídlom v Spišskej Novej Vsi, Za Šestnástkou 17, proti žalovanému RNDr. W. J., bývajúcemu v N. XXX, o 31.350,88 €, vedenom na Okresnom súde Bratislava IV pod sp.zn. 18C/100/2015, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 4. júla 2019, sp. zn. 9Co/209/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanému nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobcu rozsudkom zo 4. júla 2019, sp. zn. 9Co/209/2017 (tiež „odvolací súd“) potvrdil žalobu zamietajúci rozsudok Okresného súdu Bratislava IV z 29. marca 2017 č.k.: 18C/100/2015-209 (tiež „súd prvej inštancie“). V odôvodnení rozsudku skonštatoval, že: ... „Súd prvej inštancie po právnej stránke oprel svoje rozhodnutie o ust. § 135 ods. 1, § 135a ods. 1, ods. 2, ods. 3 prvá veta, tiež § 66 ods. 2 Obch. zák., ako aj čl. 18 bod 2 Spoločenskej zmluvy zo dňa 13. 9. 2000. ... V prípade zodpovednosti za škodu v obchodno-právnych vzťahoch platí špeciálna úprava zodpovednosti za škodu z porušenia povinnosti z obchodného záväzkového vzťahu, ktorá je založená na objektívnej zodpovednosti (§ 373 Obch. zák.). Pôsobnosť úpravy v § 373 a nasl., sa ďalej rozširuje ust. § 757 Obch. zák. tak, že sa vzťahuje aj na porušenie povinnosti ustanovenej Obchodným zákonníkom. Predpoklady vzniku obchodno-právnej zodpovednosti podľa § 373 Obch. zák. sú objektívneho charakteru a poškodenej osobe vznikne nárok na náhradu škody vtedy, ak preukáže, že druhá strana porušila povinnosť zo záväzkového vzťahu, že jej vznikla určitá škoda a existuje príčinná súvislosť medzi porušením zmluvnej povinnosti a vznikom škody. ... Zloženie hotovosti do pokladne preto nemôže byť porušením odbornej spôsobilosti pri výkone funkcie štatutárneho orgánu. Okrem toho samotné zloženie hotovosti do pokladne nemohlo žalobcovi spôsobiť predmetnú škodu, a teda aj keby bolo zloženie hotovosti do pokladne porušením povinnosti, ešte tým nedošlo ku vzniku škody. Neexistuje preto vznik škody a ani príčinná súvislosť medzi deklarovanou škodou a údajným porušením povinnosti.

... odvolací súd dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

11/ Súd prvej inštancie vo veci vykonal dokazovanie v potrebnom rozsahu, vec tiež po právnej stránke správne posúdil a svoje rozhodnutie tiež dostatočne odôvodnil.

12/ Keďže žalobca uplatňoval svoj nárok voči žalovanému titulom náhrady škody, bolo jeho povinnosťou preukázať (kumulatívne) splnenie troch zákonných predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu, a to porušenie právnej povinnosti žalovaným, vznik škody a tiež existenciu príčinnej súvislosti medzi porušením právnej povinnosti a vznikom škody. Povinnosťou žalovaného v prípade splnenia si tejto povinnosti žalobcu by bolo preukázanie, že vznik škody nezavinil. Súd prvej inštancie správne v odôvodnení svojho rozsudku uzavrel, že žalobcovi sa v spore nepodarilo preukázať v podstate naplnenie ani jednej zo zákonných podmienok vzniku zodpovednosti za škodu. Predovšetkým, žalobca neoznačil, ktorým svojím konaním, či opomenutím konania, porušil žalovaný svoje právne povinnosti konateľa spoločnosti žalobcu. Účtovná závierka spoločnosti k 31.12.2010, t.j. po tom, ako už žalovanému funkcia konateľa spoločnosti žalobcu zanikla dňom 23.7.2010, uvádza, že uplatňovaná peňažná hotovosť sa ku dňu 31.12.2010 nachádzala v pokladni. Keďže žalobca počas priebehu celého sporu nebol schopný bližšie konkretizovať, akého protiprávneho konania sa mal žalovaný dopustiť, nemohla byť naplnená ani podmienka existencie príčinnej súvislosti (t.j. vzťahu bezprostrednej príčiny a následku) medzi porušením právnej povinnosti žalovaným a vzniknutou škodou (škoda však podľa účtovnej závierky ku dňu 31.12.2010 neexistovala).

13/ K otázke existencie príčinnej súvislosti nutno poznamenať, že v postupnom slede javov je každá príčina niečím vyvolaná (sama je následkom niečoho) a každý ňou spôsobený následok sa stáva príčinou ďalšieho javu. Zodpovednosť však nemožno robiť závislou na neobmedzenej kauzalite. Atribútom príčinnej súvislosti je totiž "priamosť" pôsobenia príčiny na následok, pri ktorej príčina priamo (bezprostredne) predchádza následku a vyvoláva ho. Vzťah príčiny a následku preto musí byť priamy, bezprostredný, neprerušovaný; nestačí, ak je iba sprostredkovaný. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba v dôsledku toho skúmať, či v komplexe skutočností prichádzajúcich do úvahy ako (priama) príčina škody existuje skutočnosť, s ktorou zákon spája zodpovednosť za škodu.

14/ V súdnej právnej veci je potom nutné konštatovať, že uloženie hotovosti žalovaným do pokladne (nie jej vloženie na bankový účet) nemalo za (priamy) následok vznik škody v podobe straty žalovanej hotovosti. V konaní nebolo ničím preukázané, že predmetná hotovosť chýba ako dôsledok práve toho, že bola uložená do pokladne, ani toho, že žalovaný ponechal kľúče od miestnosti kde sídlila spoločnosť žalobcu u tretej osoby.

15/ Bez významu hodnotí odvolací súd aj námietku žalobcu o tom, že mu uplatnený nárok mohol byť priznaný titulom bezdôvodného obohatenia, ktoré vzniklo žalovanému na úkor žalobcu a ktoré je tak žalovaný povinný vydať žalobcovi. Žalobca v konaní nepreukázal, že žalovaný si ponechal žalovanú peňažnú hotovosť a že ju má stále v držbe, hoci by ho v tomto smere zaťažovalo dôkazné bremeno. Uvedený záver nemožno automaticky vyvodiť zo skutočnosti, že táto peňažná hotovosť v pokladni spoločnosti žalobcu chýbala. Ďalej sa žalobca v konaní ani len nepokúsil označiť, na základe ktorej skutkovej podstaty malo dôjsť u žalovaného k bezdôvodnému obohateniu, t.j. či z dôvodu majetkového prospechu získaného plnením bez právneho dôvodu, alebo plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, alebo majetkovým prospechom získaným z nepoctivých zdrojov. Zároveň je nutné prisvedčiť žalovanému, že vzhľadom na čas, ktorý uplynul od doby, kedy žalobca zistil chýbajúcu hotovosť, by uplatnenie takéhoto práva na ostatnom pojednávaní pred súdom prvej inštancie (na vydanie plnenia získaného bezdôvodným obohatením) bolo už premŕčané.

16/ S poukazom na vyššie uvedené dovolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil (§ 387 ods. 1, 2 CSP).

17/ O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. Žalovaný bol v odvolacom konaní plne úspešný, z ktorého dôvodu mu bolo priznané právo na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. O výške náhrady trov konania v zmysle § 262 ods. 2 CSP rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, vyšším súdnym úradníkom.“

2. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Dovoláním sledovala vyriešenie právnej otázky a to, či ponechanie značnej finančnej hotovosti vo výške 31 350,88€ v neuzamknutej pokladnici za stavu, že

klúč od tejto pokladnice konateľ ponechá u tretej osoby bez akéhokoľvek záväzkového vzťahu k obchodnej spoločnosti, je alebo nie je porušením konateľa konať s odbornou starostlivosťou?“ V ďalšom dovolateľka za nesprávny označila záver odvolacieho súdu: a/ o nepreukázaní, že predmetná hotovosť chýba, b/ o nemožnosti zhodnotenia bezdôvodného obohatenia, ak nebolo preukázané, že žalovaný má hotovosť stále v držbe (čo odporuje rozhodovacej činnosti dovolacieho súdu sp.zn. 4 Cdo 46/2009 z 30. júna 2010) a c/ že žalobkyňa skutkovo nevymedzila o aké konkrétne bezdôvodné obohatenie ide (čo nezodpovedá dovolaciemu rozhodnutiu 5Cdo/196/2009, lebo toto bolo riadne skutkovo vymedzené v žalobe). Z týchto dôvodov navrhla, aby dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu i súdu prvej inštancie a vec vrátil na ďalšie konanie.

3. Žalovaný sa k dovolaniu žalobkyne nevyjadril.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“ resp. „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie nie je procesne prípustné, a preto bolo odmietnuté.

5. Dovolací súd na úvod svojich úvah, považuje za potrebné poukázať na to, že prípustnosť dovolania sa v novej právnej úprave v porovnaní s úpravou účinnou do 30. júna 2016 zásadným spôsobom zmenila. Právna úprava účinná od 1. júla 2016 nanovo a v porovnaní s predchádzajúcou úpravou odlišne (prísnejšie) formuluje náležitosti dovolania. Dovolacie konanie má od účinnosti Civilného sporového poriadku povahu typického „advokátskeho procesu“. Dovolateľ nielenže musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom, ale aj samotné dovolanie, a aj iné podania v dovolacom konaní, musia byť spísané advokátom. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolateľa musí advokát nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Dovolací proces je v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou podstatne rigoróznejší a odborne náročnejší. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je totižto kardinálne správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu.

5.1. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa dovolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP).

10. Na to, aby dovolací súd mohol pristúpiť k meritórnemu dovolaciemu prieskumu rozhodnutia odvolacieho súdu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a to spôsobom vymedzeným v § 432 až § 435 CSP.

11. V prípade uplatnenia dovolacieho dôvodu, ktorým je nesprávne právne posúdenie veci, je riadne vymedzenie tohto dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 ods. 2 CSP nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP. Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP) alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ CSP).

12. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

13. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní nevymedzí právnu otázku, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo minúť zákonom určený cieľ. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky nemôže dovolací súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) koncepcii právnej úpravy dovolania ale i dovolacieho konania normovaného Civilným sporovým poriadkom (pozri napr. rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1Cdo/98/2017, 3Cdo/94/2018, 4Cdo/95/2017, 8Cdo/100/2019). Treba zdôrazniť, že povinnosť vymedziť právnu otázku ukladá dovolateľovi zákonodarca.

14. Dovolací súd predovšetkým uvádza, že žalobca (kvalifikovane zastúpený advokátom) podal pre ním nastolenú právnu otázku dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a súčasne aj § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. K možnosti takéhoto súbežného (kumulatívneho) uplatnenia prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ a (zároveň) písm. b/ CSP v zásade platí, že uplatnenie týchto dvoch dovolacích dôvodov sa bez ďalšieho z logiky veci vylučuje. Odvolací súd sa totiž nemôže pri jednej a tej istej právnej otázke odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu za súčasnej existencie stavu, keď rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia tejto právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

15. Pre právnu otázku v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky a odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“ (Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. augusta 2018, sp. zn. 3 Obdo 42/2018

publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 9/2018, pod R 83/2018).

16. Ak procesná strana vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP musí konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd; vysvetliť, v čom je riešenie právnej otázky odvolacím súdom nesprávne; uviesť ako by mala byť táto otázka správne riešená.

17. Dovolací súd v tomto kontexte zdôrazňuje, že len samotné spochybňovanie správnosti skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov súdom, či sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia, prípadne kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní žalobou uplatňovaného nároku, významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 CSP a § 432 ods. 2 CSP.

18. Odvolací súd (zhodne so súdom prvej inštancie) vychádzali pri zamietnutí žaloby z toho, že „žalobcovi sa v spore nepodarilo preukázať v podstate naplnenie ani jednej zo zákonných podmienok vzniku zodpovednosti za škodu.“

18.1. Len kumulatívne naplnenie všetkých troch podmienok [1/ protiprávny úkon (právny delikt), 2/ škoda a 3/ príčinná súvislosť medzi právnym deliktom a škodou] môže založiť zodpovednosť za škodu. Dovolateľka uplatnením dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 CSP sa pokúsila spochybniť záver odvolacieho súdu len vo vzťahu k jednej z troch podmienok zodpovednosti za škodu (existencii protiprávneho úkonu), v uvedenej právnej situácii potom nastolená právna otázka nie je spôsobilá naplniť procesnú premisu, že na jej vyriešení odvolací súd založil rozhodnutie napadnuté dovolaním, lebo ani jej prípadným zodpovedaním v súlade s právnym názorom dovolateľky by nedošlo k spochybneniu správnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu. Na tomto závere nič nemení ani okolnosť, či predmetná právna otázka (ne)bola v priebehu konania súdmi posudzovaná.

19. Podľa § 447 CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak a/ bolo podané oneskorene, b/ bolo podané neoprávnenou osobou, c/ smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, d/ nemá náležitosti podľa § 428, e/ neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo f/ nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435.

20. S poukazom na uvedené dôvody dovolací súd uzatvára, že v dovolaní žalobkyne nie je dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až 435 CSP, a preto dovolanie odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP bez toho, aby sa zaoberal vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia.

21. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP tak, že plne úspešnému žalovanému ich náhradu nepriznal (§ 255 ods. 1 CSP), lebo mu žiadne preukázané trovy dovolacieho konania nevznikli (R 72/2018).

22. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.